

Ministerul Educației al Republicii Moldova

**Proiectul
“Educație de calitate în mediul rural din Moldova”**

**FORMAREA PROFESORILOR
PENTRU IMPLEMENTAREA CURRICULUMULUI MODERNIZAT
DE LICEU**

**LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ
INSTITUȚIILE DE ÎNVĂȚĂMÎNT CU LIMBA RUSĂ DE PREDARE**

Suport de curs

Elaborat de: Tamara Cazacu

CUPRINS:

- I. Structura și funcțiile Curriculumului modernizat (2010)
- II. Concepția didactică a disciplinei
- III. Metodologia formării competențelor și proiectarea didactică
- IV. Corelarea competențelor-subcompetențelor-conținuturilor-tipurilor de activități
- V. Strategii didactice de predare-învățare-evaluare
- VI. Proiectul unei unități de învățare, centrat pe formarea competențelor elevilor.
Proiectul unei lecții ca element operațional subordonat unității de învățare
- VII. Recomandări metodice de utilizare a manualelor, echipamentului și a altor materiale existente (inclusiv dotărilor din proiectul ECMRM) în procesul de modernizare a curriculumului modernizat

I. STRUCTURA ȘI FUNCȚIILE CURRICULUMULUI MODERNIZAT

1. Care este baza normativă / legală pentru modernizarea curriculumului?

Ministerul Educației și Tineretului în R. Moldova a acumulat de la profesori și experți informația cu privire la calitatea, funcționalitatea curriculumului în vigoare, realizând acțiuni de descongestionare a programelor de studii, dar în realitate nu s-au creat premise instituționale, conceptuale și metodologice în vederea dezvoltării Curriculumului Național. Astfel, abordarea tuturor componentelor curriculare și a factorilor implementării eficiente necesită o nouă concepție de modernizare a Curriculumului Național.

Lansarea de către Ministerul educației și Tineretului în comun cu IȘE a proiectului *Evaluarea curriculumului școlar în învățământul secundar general și modernizarea standardelor educaționale pentru învățământul general*, finanțat de UNICEF, își avea scopul de a realiza o analiză comprehensivă, din punctul de vedere conceptual, funcțional, structural a curriculumului de bază și a curriculumului pe discipline.

Curriculumul modernizat la limba și literatura română reprezintă un document de monitorizare eficientă a procesului educațional la disciplina dată. Elaborarea curriculumului la limba și literatura română axat pe formare de competențe și centrat pe elev reprezintă o prerogativă a timpului, determinată de necesitățile reformei învățământului în R. Moldova în conformitatea cu standardele statelor europene. Din această perspectivă, Ministerul Educației și Tineretului prin ordinul nr. 352 din 14 mai 2009 a aprobat planul de acțiuni comune cu IȘE, privind evaluarea și modernizarea curriculumului școlar în anii 2009-2010.

2. Când intră în vigoare documentele curriculare?

Curriculumul intră în vigoare la 01.09.2010.

3. De ce trebuia modernizarea?

- Racordarea curriculumului la cerințele reale ale vieții, asigurarea calității educației și ralierei sistemului educațional la valorile și standardele europene.
- Valorificarea competențelor pentru viață: modul în care elevii știu să gândească, să acționeze, să învețe, să găsească, în mod independent, soluții noi și originale în rezolvarea problemelor concrete.
- Abordarea diferențiată, individualizată a elevului pentru instituirea unei școli prietenoase copilului, centrate pe elev.
- Dezvoltarea abilității de a acționa independent, de a folosi adecvat instrumente de învățare, de a activa în grupuri socialmente eterogene, de a-și dezvolta deprinderi necesare vieții sociale.
- Asigurarea însușirii valorilor naționale reprezentative cu deschidere spre valorile europene și universale.
- Asigurarea coerenței treptelor de învățământ .
- Deschiderea și liberalizarea actului didactic, dezvoltarea, la nivelul strategiilor, tehnologiilor de predare-învățare; promovarea intensă a metodelor interactive.
- Reflectarea pilonilor învățării:
  - ✓ a învăța să cunoști,

- ✓ a învăța să faci,
- ✓ a învăța să muncești cu ceilalți,
- ✓ a învăța să fii,
- ✓ a învăța să te transformi și să schimbi societatea.

4. Care sînt părțile componente ale curriculumului?

Curriculumul modernizat (2010) conține: *Preliminarii, Concepția didactică a disciplinei, Competențe-cheie/transversale, competențe transdisciplinare pe trepte de învățămînt, Competențe specifice ale disciplinei, Repartizarea temelor pe clase și unități de timp, Subcompetențe, Conținuturi, Activități de învățare și evaluare pe clase, Strategii didactice: orientări generale.*

5. Care sînt componentele obligatorii (se folosesc fără a fi modificate)?

Concepția didactică a disciplinei, competențele-cheie, competențele transdisciplinare, subcompetențele, conținuturile lingvistice, tematica la *limbă și literatură* (capitolele și temele).

6. Ce s-a schimbat în curriculum față de ediția din 2006?

a. Curriculumul modernizat a fost elaborat în *termeni de competențe* spre deosebire de varianta precedentă la baza căreia erau *obiectivele*, deși a fost formulat și obiectivul major al studierii limbii române: **formarea competenței de comunicare în limba română în vederea integrării socio-profesionale plene.**

b. Sînt indicate competențele-cheie și cele transdisciplinare.

c. au fost modificate unele unități de conținut:

- au fost excluse, de exemplu, curentele literare expresionismul, existențialismul, postmodernismul, *Istoria ieroglifică*, D.Cantemir, clasa a XII-a;
- au fost transferate din clasa a X-a în clasa a XII-a: balada *Miorița*, poemul *Luceafărul* de Mihai Eminescu, *Descrierea Moldovei* de D.Cantemir ș.a.;

d. Se propune **un model** de repartizare a numărului de ore pe unități de conținut pe care profesorul îl va modifica în funcție de nivelul verbal al elevilor, de ritmul de lucru, de preferințele acestora și de alți factori.

e. Se propun modele de corelare a subcompetențelor cu unitățile de conținut și cu activitățile de învățare. Atît autorii de manuale, cît și profesorii, își vor crea modele proprii în funcție de viziunea personală a corelării acestor aspecte, cu condiția să fie realizate subcompetențele stabilite și conceptul didactic al disciplinei.

f. Se propune un număr impunător de activități de învățare pe care profesorul le va utiliza conștient, adecvat, cu maxim randament. Acest aspect urmează să fie completat substanțial în *Ghidul de implementare a curriculumului* care va apărea la sfîrșitul toamnei.

7. De ce a fost nevoie de schimbare?

Ca să fim într-un pas, cu o viziune unică cu țările dezvoltate, pentru a atinge și noi un nivel decent de viață.

8. În ce constau avantajele schimbării?

- Armonizarea finalităților educației din Republica Moldova cu finalitățile din sistemele de învățămînt europene, mondiale.
- Conceptul de competență, implementat în Curriculumul școlar, oferă calea cea mai sigură de dezvoltare. Anume competențele integrează domeniul cognitiv, psihomotor, atitudinal și social.
- Școala continuă să formeze cetățeni productivi și rămîne un prieten al copilului.

- Competențele devin funcționale și îi pregătesc pe elevi pentru viață.

9. Care sînt libertățile profesorului în implementarea curriculumului?

Libertățile profesorului se referă la:

- repartizarea temelor pe clase și pe unități de timp - informația concretă este indicată în curriculum la pagina respectivă, o altă structurare a consecutivității materiei de studiu,
- subtemele de la *Limbă* (de exemplu, *Sănătatea e de preț, Ce înseamnă să fii original* etc., clasa a X-a, pot fi modificate, la dorință, de către profesor),
- unitățile de conținut la *Literatură* (de exemplu, selectarea operelor din cele propuse și altele în baza cărora pot fi formate competențele/subcompetențele indicate în curriculum,
- selectarea altor fragmente decît cele propuse de către autorii de manuale în cazul în care acestea sînt dificile ca mesaj, volum, din punct de vedere al accesibilității unităților lexicale etc.,
- modalitatea de corelare a subcompetențelor, unităților de conținut și a activităților de învățare,
- selectarea metodelor și formelor de învățare și evaluare,
- stabilirea rubricilor opționale ale proiectului de lungă durată,
- determinarea structurii proiectului didactic (în baza unei activități de învățare).

10. Repartizarea orelor este „bătută în cuie”?

Numărul de ore indicat este orientativ, profesorul îl stabilește individual, în funcție de condițiile concrete de aplicare.

II. CONCEPȚIA DIDACTICĂ A DISCIPLINEI

2.1 Ce este nou în concepția didactică a disciplinei?

Concepția didactică a disciplinei nu a suferit modificări, stabilind în continuare:

- **principiul comunicativ** al predării-învățării ca fiind unul de esență,
- funcționalitatea materiei lingvistice și a celei literare;
- exersarea abilităților formate în situații noi de comunicare, similare celor reale;
- caracterul de recomandare a subiectelor în baza cărora urmează să se formeze subcompetențele/competențele;
- realizarea integrării materiei pe două planuri: pe deprinderi integratoare (înțelegere după auz, vorbire, lectură și scriere) și limbă plus literatură;
- textul se pretează unei explorări funcționale, fiind un factor de informare și modelare a comunicării aflate sub semnul valorii.

2.2 Care este potențialul disciplinei în formarea competențelor- cheie?

Potențialul disciplinei, în formarea competențelor-cheie sau transversale, se exploatează la maximum:

- În primul rînd, procesul de învățare a limbii române contribuie la o sporire a calității însușirii atît a limbilor străine, cît și a limbii materne,
- Metodele de predare-învățare sînt conforme aspectului *a învăța să înveți*, în special metodele asociative, de analiză ș.a. folosite la memorarea lexicului, la înțelegerea și însușirea materiei gramaticale etc.,
- Domeniile ce țin de *autocunoaștere și realizare, civice, interpersonale, morale și antreprenoriale* se realizează din plin prin varietatea subiectelor examinate, studiate; prin

caracterul cognitiv, incitant al informațiilor, textelor; prin metodele interactive aplicate etc.,

d. *Competențele de formare a valorilor prin cultură* reprezintă o arie imensă de realizare, în primul rând, prin însuși statutul disciplinei (literatura), dar și prin unitățile de conținut nou-introduse în curriculum:

- *Reprezentanți remarcabili ai minorităților naționale / etniilor conlocuitoare din Republica Moldova,*

- *Obiceiuri și tradiții ale minorităților naționale / etniilor conlocuitoare din Republica Moldova.*

e. Învățarea unei limbi contribuie substanțial la dezvoltarea vorbirii și gândirii în general.

2.3. Ce înseamnă învățarea materiei lingvistice în plan funcțional?

Este vorba de o abordare **practică** la însușirea materiei lingvistice. Acesta fiind un **instrument/mijloc** de formare a competenței de comunicare, și nu un **scop** în sine.

De exemplu: nu este necesar ca elevul să cunoască doar că avem adjective cu patru, trei, două, una terminații, principalul este ca să *le poată folosi corect, spontan în diferite situații de comunicare*. Această competență se formează nu prin învățarea pe de rost a regulii respective, ci prin numeroase exersări în variate, actuale contexte de comunicare.

2.4. Cum se manifestă abordarea integrată limbă-literatură la orele de literatură?

Comunicând în baza unui subiect literar, elevii pot comite greșeli *gramaticale* sau de *pronunție*. Profesorul nu va aștepta ora de *limbă* ca să explice, să corecteze aceste greșeli, ci va organiza *un moment de gramatică*, explicând și exersând fenomenul gramatical cu pricina.

III. METODOLOGIA FORMĂRII COMPETENȚELOR ȘI PROIECTAREA DIDACTICĂ

III.1. Ce este o competență?

Există numeroase definiții ale competenței.

a. Una foarte simplă, generală, ar fi: *capacitatea elevului / persoanei de a rezolva cu succes o problemă de viață*. Dacă ne referim la disciplina limba și literatura română, aceeași noțiune ar fi următoarea: *capacitatea elevului de a rezolva cu succes o problemă de comunicare într-o situație cotidiană*.

Alte definiții:

b. *Cunoașterea de către orice vorbitor al unei limbi a mecanismelor și regulilor gramaticale care permit de a recunoaște și a produce o infinitate de fraze corecte din punct de vedere sintactic.* (N. Chomski)

c. *Competențele sînt capacități puse în mișcare în rezolvarea diverselor situații, în realizarea la nivel superior ca rezultat al exersării progresive, oferind garanția unui înalt nivel rezolutiv.*

d. *Cunoștințe potențiale, mobilizabile într-un mare număr de situații diferite de același tip, mobilizînd savoir-dire, savoir-faire, savoir-etre.* (M. Minder)

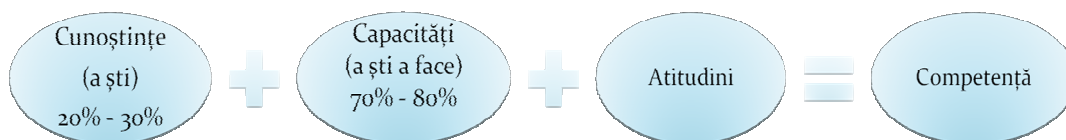
e. *Ceea ce cunosc și ceea ce pot face în realitate elevii.*

(A.Birch)

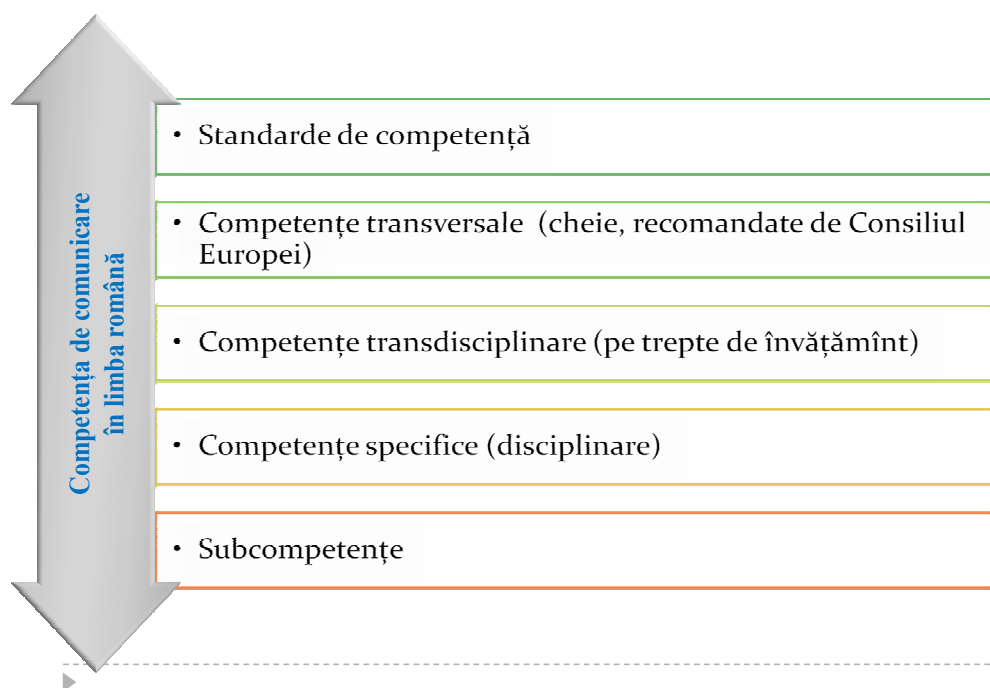
f. *Cunoștințe care trebuie mobilizate.*

(E.Joița)

STRUCTURA UNEI COMPETENȚE

Taxonomia competențelor

COMPETENȚĂ - SUBCOMPETENȚĂ - ... ?!

(Reflectăm, analizăm, exprimăm opinii)

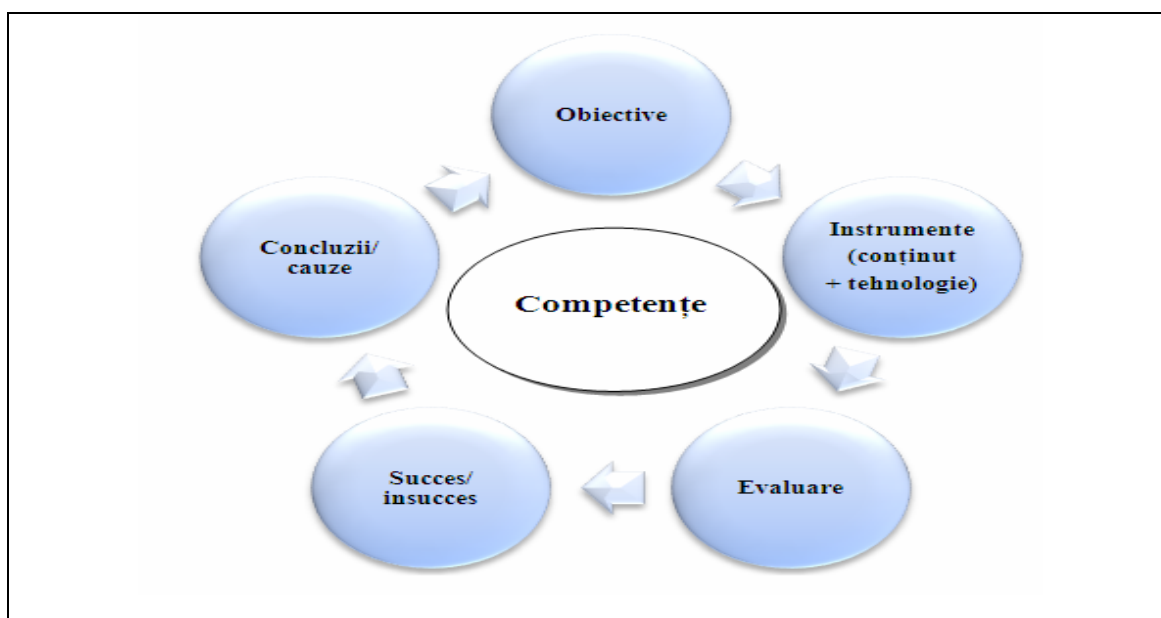
- ELEVUL ȘTIE POEZII PE DE ROST ÎN LIMBA ROMÂNĂ, DAR NU ÎNȚELEGE ROMÂNĂ, N-O VORBEȘTE.
- ELEVUL CUNOAȘTE SUBSTANTIVE DE GENUL MASCULIN, FEMININ, NEUTRU, DAR NU LE FOLOSEȘTE CORECT ÎN VORBIRE.
- ELEVUL POATE FOLOSI CORECT, ADECVAT, PROMPT ÎN VORBIRE DIFERITE STRUCTURI VERBALE.
- ELEVUL ȘTIE SĂ CITEASCĂ, DAR NU ÎNȚELEGE CEEA CE CITEȘTE.
- ELEVUL CITEȘTE CONȘTIENT, EXPRESIV, DAR COMITE UNELE GREȘELI.
- ELEVUL ÎNȚELEGE SITUAȚII COTIDIENE, DAR NU VORBEȘTE.

III.2 Renunțăm oare la obiective în formarea de competențe?

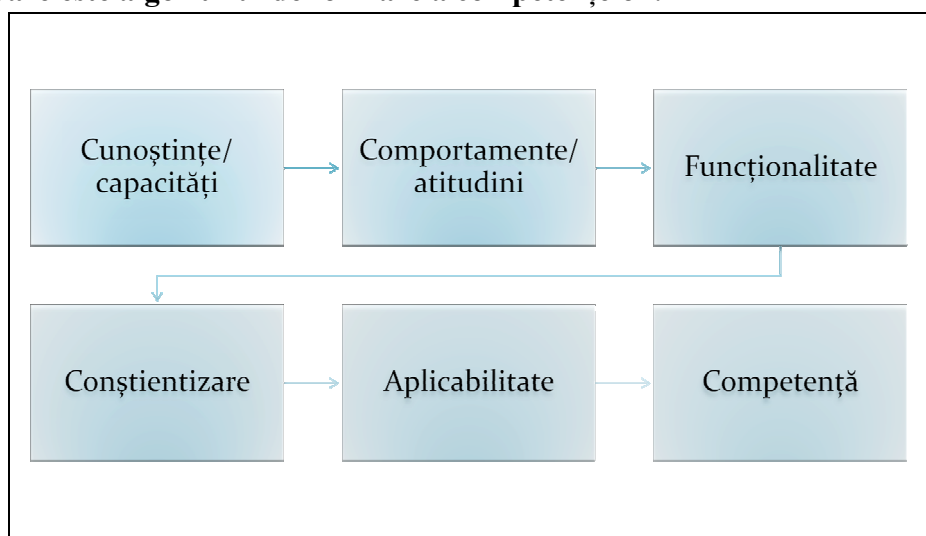
Pași în formarea competențelor:

1. Identificarea competenței
2. **Stabilirea obiectivelor**
3. Selectarea unor conținuturi adecvate
4. Selectarea instrumentarului didactic: metode, mijloace de învățămînt, forme de învățare etc.
5. Evaluarea la finele unui capitol, modul și a.
- 6.1. Dacă rezultatele obținute/evaluate constituie un succes, se fac concluziile corespunzătoare și se reia procesul cu alte obiective, conținuturi
- 6.2. Dacă rezultatele sînt negative, se examinează cauzele, se reiau obiectivele stabilite inițial (în totalitate sau parțial), se completează cu cele necesare, se selectează posibil alte conținuturi sau alt instrumentariu mai eficient ș.a.m.d., ș.a.m.d.

Vezi schema de mai jos.

III. 3 Care este algoritmul de formare a competențelor?

III. 4. Cum proiectăm în noul context?

La proiectarea didactică în loc de **fostele** obiective de referință folosim subcompetențele. Acestea „se aleg” astfel, ca să fie conforme cu conținuturile selectate, cu specificul lor. Subcompetențele se structurează, în mod obligatoriu, pe deprinderi integratoare (înțelegere după auz, vorbire, lectură și scriere). A se avea grijă ca toate subcompetențele să fie puse în funcțiune. Profesorul va fi atent ca să nu se întâmple situații de tipul celei de mai jos. Este vorba, de exemplu, de subcompetența *caracterizarea unui personaj real*, iar ca unitate de conținut se propune poezia *Revedere* de Mihai Eminescu.

PROIECTUL DIDACTIC DE LUNGĂ DURATĂ. Partea generală

- **Denumirea instituției de învățământ**
- **Numele și prenumele profesorului**
- **Anul de studii**
- **Clasa**

În funcție de indicațiile specifice ale direcțiilor generale de învățământ raionale/municipale sau ale administrației liceului, mai pot fi prevăzute și alte rubrici.

De exemplu:

- Materia lingvistică
- Resursele didactice
- Repetare etc.

Ar fi indicat ca proiectul de lungă durată să fie dactilografiat, bine structurat, întocmit estetic, cu grijă și responsabilitate, luându-se în considerare toți factorii concreți: experiența profesorului, cerințele administrației, nivelul de dezvoltare verbală a elevilor, materialele didactice disponibile, interesele elevilor și ale profesorului etc.

Structura propriu-zisă a proiectului

- Subcompetențele structurate pe deprinderi integratoare
- Unitatea de învățare
- Conținuturile vizate
- Numărul de ore: inclusiv pentru recapitulare – 1- 2ore: 1 oră de sinteză pentru capitolul respectiv; 1 oră de sinteză pentru capitolele anterioare; ore de evaluare (inițială, sumativă la capitol, semestru, an).
- Data
- Resurse didactice.

Subcompetențele				Unitatea de învățare	Conținuturi	Nr de ore	Data	Resurse didactice
Înțelegere după auz	Vorbire	Lectură	Scriere					

Proiectul de lungă durată (PLD) poate avea și o introducere de sinteză utilă pentru orice verficator, dar și pentru dările de seamă curente sau finale solicitate profesorului cu diferite ocazii. Vă propunem un astfel de model.

MINISTERUL EDUCAȚIEI AL REPUBLICII MOLDOVA
DEPARTAMENTUL EDUCAȚIE, TINERET ȘI SPORT
LICEUL TEORETIC „_____”
CATEDRA LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

„APROBAT” _____
_____
director al liceului
_____ 2010

„COORDONAT” _____
_____
director-adjunct
_____ 2010

PROIECT DIDACTIC DE LUNGĂ DURATĂ
la *Limba și Literatura Română* pentru clasa a _____ -a
Anul de studii 2010 – 2011
Profesor _____, grad didactic _____

Repartizarea orelor	Limba română	Literatura română	Total
Semestrul I	_____ ore (evaluări- _____)	_____ ore (evaluări- _____)	_____ ore (evaluări- _____)
Semestrul II	_____ ore (evaluări- _____)	_____ ore (evaluări- _____)	_____ ore (evaluări- _____)
Anual	_____ ore (evaluări- _____)	_____ ore (evaluări- _____)	_____ ore (evaluări- _____)

Proiectul este elaborat conform Curriculumului disciplinar modernizat, 2010
Manualul de bază

_____

Discutat și aprobat la ședința catedrei
Proces - verbal nr. ____ din _____ 2010

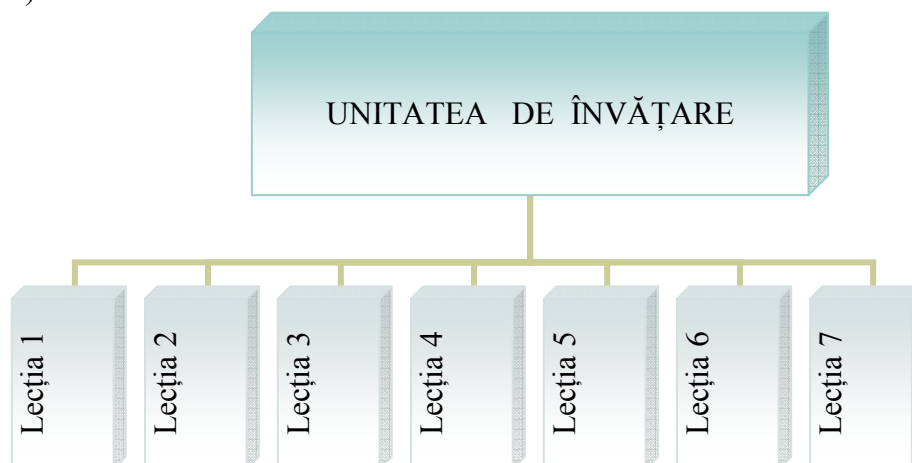
Șefa catedrei _____

Pentru un Proiect didactic de lungă durată. Model – vezi Anexa 5

III.5. Ce este o unitate de învățare?

Unitatea de învățare (=capitol sau modul):

- este coerentă în raport cu competențele;
- are caracter unitar tematic;
- are desfășurare continuă pe o perioadă de timp (3-9 ore, de exemplu);
- operează prin intermediul unor modele de învățare-predare;
- subordonează lecția, ca element operațional, adică mai multe lecții de 45 de minute formează o unitate de învățare;
- este finalizată prin evaluare sumativă (iar în cadrul lecțiilor – evaluare curentă, formativă).

ETAPELE UNEI LECȚII

Variante de organizare didactică:

- *Evocare – Realizare a sensului – Reflecție – Extindere*;
- *Familiarizare – Structurare – Aplicare* (cadru simplificat)

1. Evocare: etapa în care profesorul își proiectează activități menite să coreleze cunoștințele, capacitățile elevilor formate la temele anterioare. Profesorul stabilește nivelul de cunoaștere a temei, oferind pretexte-problemă, creînd conflicte cognitive, situații-problemă în care elevii își demonstrează cele însușite anterior, folosind idei din temele efectuate acasă etc. Etapa dată trebuie să fie *zveltă*, adică să ia relativ puțin timp (2-4 minute), aplicînd o metodă adecvată și să aibă maximum randament. Metode adecvate: *Asaltul de idei, Linia valorii, Asocieri libere* etc.

2. Realizare a sensului: etapa esențială. Profesorul proiectează activități care vin să exploreze un text, o idee, să exprime ceea ce au observat, să formuleze concluzii, să-și exprime opinia personală etc., în funcție de subcompetențele care urmează a fi realizate.

3. Reflecție: nu este doar faza pentru a face concluzii, a indica / explica temele pentru acasă. Este mai mult decît atît: prevede aplicarea cunoștințelor recent însușite, a abilităților formate, dar și integrarea acestora în sistemul de cunoștințe, capacități anterior formate. Activitățile propuse vin să aprofundeze subiectul învățat, să facă conexiuni cu alte discipline. Se *clădesc*, altfel spus, competențele. Metode pentru această etapă deosebit de importantă: *Păianjenul, Dezbatere, Scaunul autorului, Linia valorii, Cubul* etc., etc.

4. Extindere: etapa finală de suplimentare a celor realizate la oră, anunțarea temei de acasă și a unor detalii de informare și formare adițională.

IV. CORELAREA COMPETENȚELOR - SUBCOMPETENȚELOR – CONȚINUTURILOR – ACTIVITĂȚILOR DE ÎNVĂȚARE, VEZI ANEXA 6

V. STRATEGII DIDACTICE DE PREDARE – ÎNVĂȚARE – EVALUARE

V.1. Care este deosebirea dintre tradiționalele sugestii metodologice și strategii didactice?

„*Dimensiunile conceptului pedagogic de metodologie a procesului de învățămînt reflectă, pe de o parte, capacitatea metodelor-procedeeilor-mijloacelor didactice de angajare la nivelul unui proiect de acțiune coerentă și eficientă; pe de altă parte, vizează capacitatea [...] profesorului de a aplica teoria instruirii la condițiile concrete ale clasei de elevi prin angajarea resurselor fiecărei metode și ale fiecărui procedeu și mijloc de instruire.*”

„*Strategiile didactice reprezintă un grup de două sau mai multe metode și procedee integrate într-o structură operațională, angajată la nivelul activității de predare-învățare-evaluare, pentru realizarea obiectivelor pedagogice generale, specifice și concrete ale acesteia, la parametrii de calitate superioară*”.

(Sorin Cristea. *Dicționar de termeni pedagogici*, București, 1998)

V.2 Cum selectăm strategia / forma și metoda potrivită pentru formarea/ evaluarea competențelor?

Pașii:

- Citim cu atenție și reflectăm în profunzime asupra competențelor / subcompetențelor stabilite.
- Studiem în detalii descrierea metodei, procedeeului, tehnicii de lucru.
- Analizăm atent potențialul verbal al elevilor.
- Examinăm minuțios unitățile de conținut.
- Formulăm sarcini, activități comunicative, itemi în funcție de cele sus-indicate și ... S U C C E S!

Tehnologii de predare-învățare-evaluare

Tehnica Visul stimulează imaginația prin crearea de situații comparabile cu cele existente în viața reală. Etapele metodei:

- Organizarea elevilor în grupuri.
- Prezentarea sarcinii didactice (în cadrul temei *Orașul meu* fiecare elev își va imagina cum va arăta localitatea dacă ar fi: arhitect, naturalist, primar, pădurar, etnograf etc.).
- Realizarea sarcinii de lucru.
- Prezentarea proiectelor: discurs, poster, desen, schiță etc.

Fotoliul autorului

După ce elevii fac un exercițiu de redactare liberă, ei sînt invitați să ia loc pe un scaun care devine *fotoliul autorului*. Ceilalți elevi îi pot pune întrebări în privința scrierii.

Modelizarea tehnicii „Fotoliul autorului”

Obiectivele: prin această lecție se urmărește:

- consolidarea cunoștințelor despre caracterizarea unui personaj literar;
- încadrarea competențelor de redactare în timpul didactic alocat cu respectarea celorlalte cerințe;

- întărirea capacității elevului de a-și prezenta oral compunerea-eseu și de a răspunde la întrebări;
- dezvoltarea capacităților elevilor de a recunoaște tipurile de structuri care corespund cerințelor și de a formula întrebări în legătură cu acestea;
- dezvoltarea capacităților elevilor de a urmări corelat cu ajutorul unor instrumente observative prezența cerințelor în compunerea-eseu.

Anterior, elevii au avut de scris o compunere-eseu despre un personaj literar, respectând unele procedee de caracterizare utilizate de scriitori. Se precizează că acest eseu nu trebuie să depășească o jumătate de pagină, iar lectura lui să nu dureze mai mult de 5-7 minute.

Pasul 1: Profesorul explică elevilor ce vor face la lecția curentă (sunt anunțate obiectivele) și descrie metoda de abordare. Elevilor li se comunică ce vor trebui să facă și de ce materiale au nevoie.

Pasul 2: Profesorul împarte elevilor fișe de evaluare a compunerii în care sînt trecuți anumiți itemi specifici caracterizării unui personaj literar și explică elevilor cum trebuie să le folosească: scriind sintagma ce conține caracterizarea sau notînd cu X ca fiind utilizată de autor, în căsuța corespunzătoare acestuia din tabel, în dreptul autorului.

Autorul	Portretul fizic	Trăsături morale	Opinii personale
Autorul	Caracteristica autorului	Autocaracterizare	Caracterizare indirectă (de către alte personaje, limbaj, acțiuni)

Pasul 3: Profesorul roagă un elev să numească un autor, coleg al său, care trebuie să ia loc pe scaunul pregătit în fața clasei și care va citi compunerea.

Pasul 4: *Autorul* citește compunerea. Ceilalți elevi sînt atenți și-și fac notițe în tabel. *Autorul* care a terminat de citit primește și răspunde la întrebările adresate de colegi, apoi numește un alt autor. Sunt audiați 2-3 autori. Timp de lucru: 20 de minute.

Pasul 5: Elevii sunt invitați să discute, potrivit tabelelor, cine a reușit să utilizeze mai multe procedee de caracterizare, dacă au fost comise greșeli, ce este important de știut cînd redactăm un astfel de eseu, principalele concepte operaționale. Timp de lucru: 10 minute.

Cubul virtuților

Elevii sunt repartizați în grupuri, cel puțin cîte trei și cel mult cîte cinci, egale numeric. Profesorul va avea pregătit un cub de carton sau de plastic, pe ale cărui fațete sînt scrise șase trăsături morale ale eroului din basmul studiat (spre exemplu: generozitate, vitejie, spirit de sacrificiu, modestie, credință în Dumnezeu, istețime, curaj, hărnicie, tenacitate etc.).

Pentru fiecare echipă profesorul va rostogoli cubul, pentru a repartiza o virtute pe care elevii trebuie s-o evidențieze în textul literar. Se precizează timpul alocat în echipă (șase minute) și se dă startul.

Elevii vor dezbate, în cadrul grupului lor, subiectul fără să aibă voie să folosească manualul sau caietul. Cînd timpul a expirat, profesorul le cere raportorilor să iasă în fața clasei și să prezinte, fiecare, oral, produsul echipei. Se apreciază calitatea muncii / prezentării verbale orale a fiecărei grupe și se fac completări sau, după caz, corectări.

Zodiacul

Este un joc menit să dezvolte în rîndul elevilor capacitatea de a înțelege profilul moral al personajelor literare. Elevi sînt împărțiți în trei sau patru grupe, în interiorul lor desemnîndu-se cîte un raportor.

Fiecare grup primește o coală de hîrtie pe care sunt trecute cele 12 zodii, avînd menționate cîte patru-cinci trăsături (de exemplu, *Vărsătorul*: receptiv la nou, îndrăzneț, generos, optimist, simpatic, altruist).

Elevilor li se alocă un timp de lucru de maximum 10 minute și li se cere să stabilească zodia cea mai potrivită în care se încadrează personajul literar din basmul studiat la clasă (sau dintr-un alt text).

Raportorii ies în fața clasei și numesc zodia selectată de grupul lor, justificînd fiecare trăsătură morală. Cîștigă echipa care susține cel mai credibil / pertinent alegerea făcută.

BERBEC (21.03 – 20.04) <i>Trăsături:</i> Plin de inițiativă Dinamic Hotărât Egoist Extremist Neortodox Capricios VALOARE-idealism PERICOL-egoism	TAUR 21.04 – 21.05) <i>Trăsături:</i> Tenace Stoic Prudent Inflexibil Convențional Încăpățînat Rigid VALOARE-hotărâre PERICOL-posesiv	GEMENI 22.05 – 20.06) <i>Trăsături:</i> Multilateral Altruist Magnetic Perspicace Capricios Ambiguu VALOARE- deștept PERICOL-distrat PERICOL-	RAC (21.06 – 20.07) <i>Trăsături:</i> Intuitiv Analitic Sociabil Hipersensibil Ostentativ Susceptibil VALOARE-sensibilitate PERICOL-nesiguranță
LEU 21.07 – 21.08) <i>Trăsături:</i> Optimist Vivace Ambidextru Arogant Opulent Ostentativ Impetuos VALOARE-magnetism PERICOL-egoism	FECIOARA (22.08 – 21.09) <i>Trăsături:</i> Perfecționist Obiectiv Analitic Încăpățînat Precaut Indecis modest VALOARE-capacitate analitică PERICOL-hipercriticism	BALANȚĂ (22.09 – 22.10) <i>Trăsături:</i> Intuitiv Logic Estetic Temperat Autocompătitor Indolent Indecis VALOARE-diplomație PERICOL-autocompătire	SCORPION (23.10 – 22.11) <i>Trăsături:</i> Tenace Întreprinzător Pasionat Ager Arogant Senzual Nemilos Sarcastic VALOARE-scop PERICOL-nemilos
SĂGETĂTOR (23.11 – 20.12) <i>Trăsături:</i> Neinteresat Idealist Profetic Compătitor Risipitor Încăpățînat Lipsit de tact De neîncredere	CAPRICORN (21.12 – 19.01) <i>Trăsături:</i> Diplomatic Pragmatic Profund Întreprinzător Avar Egoist Materialist Carierist	VĂRSĂTOR 20.01 – 18.02) <i>Trăsături:</i> Omenos Meditativ Onorabil Altruist Excentric Lipsit de simț practic De neînduplecat Optimist	PEȘTI (19.02 – 20.03) <i>Trăsături:</i> Filantropic Compătitor Adaptabil Supersensibil Credul Risipitor Capricios VALOARE-

VALOARE- viziune PERICOL- împrăștiat	VALOARE- ambiiie PERICOL- rigiditate	Inteligent Pozitiv VALOARE-zelos PERICOL-fanatism	flexibilitate PERICOL- autocompătimitie
---	---	--	---

Tehnica cadranelor

Metodă de dezvoltare a gândirii critice, presupune trasarea pe mijlocul foii a două drepte perpendiculare, astfel încât să se formeze cele patru „cadrane” și în care elevii vor nota informațiile solicitate. Se poate lucra individual sau cu clasa împărțită în grupuri și atunci fiecare grup va primi câte o fișă. Se pot propune diferite cerințe în cadrul metodei cadranelor pentru a realiza subcompetențelor propuse.

Propun spre exemplificare o varianta a cadranelor:

Precizează personajele textului citit.	Stabilește și scrie ideile principale ale textului citit.
Scrie morala/ învățătura care se desprinde din text.	Reprezintă printr-un desen un fragment din text.

Scheletul de recenzie

Este o metodă care se aplică pentru fixarea cunoștințelor asigurând astfel feedback-ul textului citit. Metoda este valoroasă, deoarece îmbină cititul, scrisul, comunicarea orală și gândirea critică, flexibilă. Pe fișele elevilor sau pe tablă se scriu o serie de cerințe:

- Să scrie printr-o propoziție despre ce este vorba în text;
- Să scrie o impresie ce conține textul;
- Să scrie într-un cuvânt ce conține textul;
- Să precizeze culoarea pe care o asociem cu conținutul;
- Să noteze cel mai important aspect (idee, gând, imagine);
- Să realizeze un desen care să surprindă esențialul.

Hotărâri

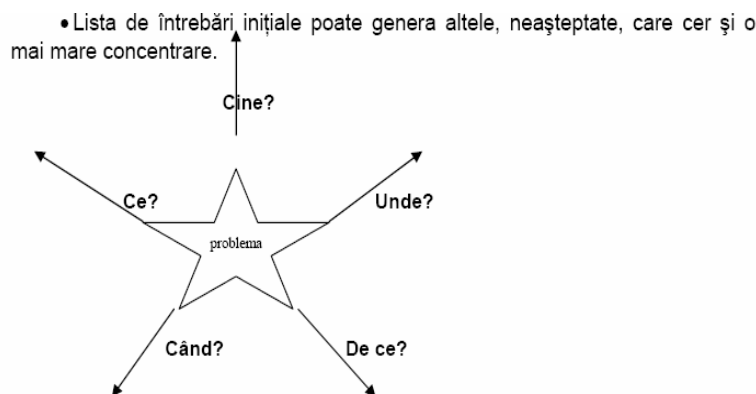
Elevii lucrează în perechi. Fiecare pereche va primi un text sau va viziona o casetă video. Cei doi vor primi de asemenea:

- Cartonașe-rezumat, care au drept scop rezumarea punctelor-cheie ale textului, unele fiind adevărate, altele false.
- Cartonașe-consecință, care conțin urmări ale faptelor descrise în text. Aceste consecințe nu sînt formulate propriu-zis în cadrul textului, unele sunt adevărate, altele false. Perechile vor hotărî care cartonașe sînt corecte și care este greșala în cazul celor incorecte.

Explozia stelară

Starbursting (eng. “star” = stea; eng. ”burst” = a exploda), este o tehnică de dezvoltare a creativității, similară brainstormingului. Începe din centrul conceptului și se împrăștie în afară, cu întrebări, asemeni exploziei stelare.

Cum se procedează: se scrie ideea sau problema pe o foaie de hîrtie și se înșiră cît mai multe întrebări care au legătură cu ea. Un bun punct de plecare îl constituie cele de tipul: *Ce?, Cine?, Unde?, De ce?, Cînd?*

Scopul metodei este de a obține cât mai multe întrebări și astfel cât mai multe conexiuni între concepte. Este o modalitate de stimulare a creativității individuale și de grup.

Organizată în grup, starbursting facilitează participarea întregului colectiv, stimulează crearea de întrebări la întrebări, așa cum brainstormingul dezvoltă construcția de idei pe idei.

ETAPE:

1. Propunerea unei probleme.
  2. Colectivul se poate organiza în grupuri preferențiale.
  3. Grupurile lucrează pentru a elabora o listă cu cât mai multe întrebări și cât mai diverse.
  4. Comunicarea rezultatelor muncii de grup.
  5. Evidențierea celor mai interesante întrebări și aprecierea muncii în echipă.
- Facultativ, se poate proceda și la elaborarea de răspunsuri la unele dintre întrebări.

Tehnica piramidei

Metoda piramidei sau metoda bulgărelui de zăpadă are la bază împletirea activității individuale cu cea desfășurată în mod cooperativ, în cadrul grupurilor. Ea constă în încorporarea activității fiecărui membru al colectivului într-un demers colectiv mai amplu, menit să ducă la soluționarea unei sarcini sau a unei probleme date.

Fazele de desfășurare:

1. *Faza introductivă:* profesorul expune datele problemei;
2. *Faza lucrului individual:* elevii lucrează pe cont propriu la soluționarea problemei timp de cinci minute. La această etapă se notează întrebările legate de subiectul tratat.
3. *Faza lucrului în perechi:* elevii formează perechi pentru a discuta rezultatele individuale la care a ajuns fiecare. Se solicită răspunsuri la întrebările individuale din partea colegilor și, în același timp, se notează dacă apar altele noi.
4. *Faza reuniunii în grupuri mai mari.* De obicei se alcătuiesc două grupe, aproximativ egale ca număr de participanți, alcătuite din grupele mai mici existente anterior și se discută despre soluțiile la care s-a ajuns. Totodată, se răspunde la întrebările rămase nesoluționate.
5. *Faza raportării soluțiilor în colectiv.* Întreaga clasă, reunită, analizează și concluzionează asupra ideilor emise. Acestea pot fi trecute pe tablă pentru a putea fi vizualizate de către toți participanții și pentru a fi comparate. Se explică, cu ajutorul profesorului și răspunsurile la întrebările nerezolvate pînă la această fază.
6. *Faza decizională.* Se alege soluția finală și se stabilesc concluziile asupra demersurilor realizate și asupra participării elevilor la activitate.

Ca și celelalte tehnici care se bazează pe lucrul în perechi și în colectiv, Piramida are *avantajele* stimulării învățării prin cooperare, al sporirii încrederii în forțele proprii prin testarea ideilor emise individual, mai întâi în grupuri mici și apoi în colectiv.

Dezvoltă capacitatea de a emite soluții inedite la problemele și sarcinile apărute, precum și dezvoltarea spiritului de echipă.

Dezavantajele înregistrate sunt de ordin evaluativ, deoarece este dificil de stabilit care a fost contribuția fiecărui participant.

Linia valorii

Este o tehnică care se aplică pentru aprecierea unui subiect discutat, aforism, proverb etc. În cazul nostru va avea loc *aprecierea individuală a textului audiat/citit*. Timp de lucru 7-10 minute.

Se construiește o linie a valorii:

a) de la *total de acord* (100%) cu autorul la

b) *total dezacord* (0%).

100% _____ 0%

Fiecare dintre elevi își *găsește/ stabilește* locul, îl indică și argumentează alegerea printr-un text de o pagină, continuând: *Citind acest articol, ...*

Se prezintă.

6 DE CE?

- Se răspunde în scris la întrebarea **DE CE?** cu referire la afirmația: *Este foarte necesară proba orală la examenele externe la limba română.*

- După ce s-a scris primul enunț argumentativ *deoarece...*, elevul adresează a doua întrebare **DE CE?** la prima sa afirmație.

- Se procedează similar până la **6 DE CE?**

- Se citesc câteva lucrări fără a citi întrebările.

VARIANTĂ

- În grupuri a câte șase. Fiecare are în față o foaie de hârtie cu o afirmație, de exemplu: *Profesorul trebuie să se respecte pe sine, dacă vrea să fie respectat.*

- Fiecare răspunde la întrebarea **DE CE?**

- După ce răspunde, scrie întrebarea **DE CE?** și transmite foaia, primind în schimb alta, răspunzând la argumentul celui care i-a transmis foaia.

- Foaia revine la primul autor, citește argumentele și-l prezintă pe cel mai elocvent, reușit, în viziunea sa.

VIII. PROIECTUL UNEI UNITĂȚI DE ÎNVĂȚARE, CENTRAT PE FORMAREA COMPETENȚELOR ELEVILOR. PROIECTUL UNEI LECȚII CA ELEMENT OPERAȚIONAL SUBORDONAT UNITĂȚII DE ÎNVĂȚARE

Se recomandă proiectarea scenariului de predare-învățare în baza unei unități de învățare.

VI.1. Cum proiectez o unitate de învățare?

Proiect didactic la literatura română

Clasa: a X-a

Data:

Subiectul: Oameni și caractere. Balada *Meșterul Manole*

Numărul de ore: 5

Subcompetențele vizate:

Înțelegerea după auz: A/L1-evidențierea, în mesaje orale, a celor mai reprezentative aspecte (7); A/L2 – perceperea succesiunii secvențelor în mesajul audiat (4);

Vorbirea: V1 – nararea la timpul prezent, trecut și viitor (2); V2 – utilizarea unui lexic adecvat temei abordate, situației de comunicare etc. (4); relatarea succintă a elementelor-cheie ale unui eveniment / ale unei întâmplări etc. (6); V3 – utilizarea informației selectate în propriile acte de comunicare (5);

Lectra: L3 – alcătuirea dialogurilor dintre două personaje ale unui text (10);

Scrierea: S1/V5 – construirea de mesaje cu exprimarea propriei opinii (5).

Subcomp etene	Activități de învățare (secvențele de bază)	Resurse (materiale, procedurale, de timp)	Evaluare	Observ.
O R A 1				
V2	1. Captarea atenției. Prezentarea obiectivelor.	Poster, fișe		
	2. Înșușirea unităților lexicale.	4 min.		
V2	2.1. După citirea cuvintlor, pronunție etc. pe un poster, se reprezintă 3 coloane cu titlurile: <i>zidire, temelie, schele</i> . Elevii repartizează, pe cele 3 domenii, fișele primite pe care sînt scrise cuvinte din baladă.	5 min.		
V2	2.2. Se amestecă fișele de pe poster, elevii trebuie să le restabilească.	3 min.	<i>Clusteringul</i>	
V2	2.3. Elevii, în mod independent, alcătuiesc și completează un <i>păianjen</i> , indicînd și cele 3 aspecte tematice.	4 min.		
V2	2.4. Pentru unele cuvinte (verbe) se precizează sinonimele (<i>a merge-a trece, a cînta-a doini</i> etc.), se alcătuiesc enunțuri, plasîndu-se cuvintele noi în contexte cunoscute (temele studiate anterior), în situații noi de comunicare, precizate de profesor.	3 min.	<i>Conversație</i>	
L3	3. Lectura textului, verificarea gradului de înțelegere a conținutului, a celor mai semnificative aspecte.	10 min.		
	3.1. Lectura ghidată, lectura selectivă	3 min.		
	3.2. Asocierea evenimentelor cu fragmente de text oferite	2 min.	<i>Lanțuri asociative</i>	
L2	3.3. Se propun un șir de îmbinări de cuvinte pe care elevii trebuie să le asocieze cu evenimentele baladei, aranjîndu-le în ordinea corespunzătoare desfășurării acțiunii.	7 min.		
L2	3.4. Exprimarea opiniilor față de anumite evenimente ale baladei (numeroase exerciții foarte bune în manual).	4 min.	<i>Fotoliul autorului</i>	
	4. Concluzii, generalizări, aprecieri, teme (se propune o listă de întrebări, elevii trebuie să dea			

	răspuns în scris, întrebările includ lexicul care se studiază).					
O R A A II -A						
V2	1. Tehnica <i>Explozia stelară</i> sau <i>Ghici fragmentul/ evenimentul!</i> verifică cunoașterea conținutului baladei	Imagini baladă 5 min.	<i>Șase De ce?</i>	Dacă este dificil, se pot audia opere muzicale de diferit gen și tonalitate (major, minor).		
V3	2. Activități de interpretare a textului: Stabilirea evenimentelor-cheie ale textului, alcătuirea planului din imagini, intitularea. Asocierea conținutului baladei cu o culoare.	7 min.				
V4	Argumente. Fișele respective colorate se plasează pe tablă. La finele activității se face o <i>statistică</i> a atmosferei din baladă.	Fișe colorate				
V4, V2	Prezentarea argumentelor suplimentare: versurile respective.	6 min. 4 min.				
L3 V1	Dialog dintre un posibil martor al întâmplării cu sătenii săi: despre mănăstire, despre frumusețea ei, despre Negru Vodă, despre finalul tragic ș.a.	8 min.				
V4 V1	Asocierea liniei melodice, a conținutului baladei cu o operă muzicală. Argumente. 3. Concluzii, generalizări, aprecieri. 4. Teme: utilizarea informației baladei în propriile acte de comunicare (la alegere): recenzie, anunț, reclamă, articol scurt, prezentare Power Point.	10 min.				
O R A A III -A						
V2, V4	1. <i>Evaluarea unităților lexicale</i> Profesorul propune elevilor să extragă din pungă câte o fișă pe care este scris un cuvânt. Fiecare elev tălmăcește cuvântul (fără a-l numi). Ceilalți ghicesc cuvântul și alcătuiesc o propoziție. Se prezintă apoi actele de comunicare redactate.	Fișa 1 de la <i>Resurse</i> 5 min.			<i>Ghici cuvântul!</i>	
	2. Anunțarea subiectului și a obiectivelor lecției.	7 min.				
	3. <i>Lucrul cu textul</i> Se formează 5 echipe.	1 min.				
V3	Fiecare echipă examinează câte un fragment al baladei. Prezintă pe poster succesiunea evenimentelor. Redă conținutul fragmentului în baza posterului realizat.	15 min.				
V1 V3	4. Fiecare echipă prezintă evenimentele, iar celelalte înscriu planul textului, utilizând: • versuri (echipa 1); • întrebări (echipa 2); • enunțuri proprii (echipa 3);					

V5 V1	<ul style="list-style-type: none"> • îmbinări de cuvinte (echipa 4); • cuvinte (echipa 5). <p>Elevii citesc planul și fac redactările de rigoare, ținând cont de indicațiile profesorului.</p> <p>5. <i>Caracterizarea personajelor</i></p> <p>Fiecare echipă primește câte o fișă în baza căreia va caracteriza unul dintre personaje, argumentându-și opiniile.</p> <p>Sînt atenționați că fiecare argument trebuie să conțină toate componentele, vezi fișa 4.</p> <p>5. Se fac concluzii, menționîndu-se trăsătura esențială a fiecărui personaj.</p>	Fișa 3 Fișa 4 15 min. 2 min.	<i>Fișa de identitate</i>	
V5 S1 V1	<p>6. Ținînd cont de argumentele enunțate în cadrul dezbaterilor, stabiliți atitudinea fiecărui personaj al baladei față de zidirea mănăstirii.</p> <p>7. <i>Tema pentru acasă</i> (o variantă, la alegere)</p> <p>a. Comentați, în 12 enunțuri, un fragment al baladei, menționînd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • evenimentul; acțiunile personajelor; • starea de spirit a acestora; • trăsăturile de caracter manifestate; • motivul comportamentului personajelor. <p>b. Pregătiți o informație despre <i>Mănăstirea Argeșului</i> (de dorit prezentare Power Point), menționînd: așezarea geografică; istoricul; arhitectura; ce se merită de văzut.</p>	Fișa 5		
OR A A IV -A				
V1 V4	<p>1. Anunțarea subiectului și a obiectivelor lecției.</p> <p>2. Verificarea temei de acasă</p> <p>Se prezintă informația despre <i>Mănăstirea Argeșului</i>, completînd tabelul dat cu câte o informație.</p> <p>3. Se fac concluzii, menționîndu-se măreția edificiului și valoarea arhitecturală a acestuia. De asemenea și faptul că anume legenda face mănăstirea impresionantă.</p> <p>4. Se ascultă comentariile fragmentelor preferate.</p> <p>Se fac concluzii, menționîndu-se că numai prin sacrificiu s-a putut realiza un adevărat monument de artă.</p>	Fișa 6 12 min. 3 min.		
V1 V2 V4 V5	<p>5. Se organizează dezbateri pe tema: <i>Orice operă durabilă și de valoare are nevoie de sacrificii.</i></p> <p>În cadrul dezbaterilor, profesorul îi orientează pe elevi spre ideea că orice realizare, succes (un copil educat, o familie unită, o prietenie</p>	10 min. 12 min.	<i>Dezbateri</i>	

S1 V4 V2 V1	trainică, o performanță sportivă, o invenție etc.) este însoțit de sacrificii: timp, efort, răbdare, umilință, sănătate, ... viață chiar. 6. Se face o analiză a activității, în care se menționează punctele tari și cele slabe ale participanților la dezbateri și sugestiile pentru lichidarea lacunelor. 7. Temă pentru acasă: prezentați-vă oral opinia, în 10-12 enunțuri, pornind de la afirmația lui Tudor Arghezi: <i>Meșterul Manole este fiecare creator de artă, fiecare întemeietor care trebuie să îngroape în efortul lui ce are mai scump; nu se poate viață nouă fără jertfă.</i>	5 min. 3 min.		
O R A A V - A				
Lecția de evaluare se realizează sub forma concursului de inteligență <i>Tabla cu întrebări</i> . Se pregătește un panou, pe care sunt agățate plicuri cu întrebări. Fiecare elev (pereche sau echipă) alege domeniul și nivelul de dificultate al întrebării. Pentru fiecare răspuns corect se acordă puncte, conform nivelului ales. În final, se face o analiză, un bilanț al activității.				

Resursele unității de învățare:

	Interpretarea versurilor	Conținutul baladei	Personajele
Nivelul I (1 punct)	📁	📁	📁
Nivelul II (2 puncte)	📁	📁	📁
Nivelul III (3 puncte)	📁	📁	📁

Lista de întrebări

Interpretarea versurilor

Nivelul I

*Și Manole - zece,
Care-i și întrece.*

*Cîinii, cum îl văd,
La el se repăd...*

Nivelul II

*O șoaptă de sus
Aievea mi-a spus...*

*Pe zid o punea
Și, glumind, zicea...*

Nivelul III

*Mîndra n-o oprea,
Ci ea tot venea...*

*Manoli, Manoli,
Mestere Manoli!*

Conținutul baladei

Nivelul I

De ce a fost nevoie de jurământ?

Cine de fapt este ctitorul mănăstirii Argeșului?

Demonstrați că opera „Meșterul Manole” este o baladă.

Nivelul II

Care este ideea baladei?

De ce Manole și-a dorit atât de mult să zidească această mănăstire?

De ce Negru Vodă a dorit să zidească o mănăstire pe un loc blestemat?

Nivelul III

Ce semnificație are zidirea unei ființe vii în zidurile mănăstirii?

Ce semnificație are astăzi mănăstirea Argeșului?

Ce concluzii ai făcut în urma studiului baladei?

Personajele

Nivelul I

Numește 3 trăsături de caracter ale lui Manole.

Numește 3 trăsături de caracter ale lui Negru Vodă.

Numește 3 trăsături de caracter ale meșterilor.

Nivelul II

De ce Manole „turbase”, când o văzuse pe Ana venind?

Cum puteți explica comportamentul Anei?

De ce meșterii susțineau că pot să zidească o mănăstire mai frumoasă?

Nivelul III

Cum puteți dovedi că în zbuluciumul lui Manole se contopesc dragostea pentru soție și sacrificiul în numele artei?

De ce Negru Vodă i-a lăsat pe meșteri sus, pe acoperiș: pentru că aceștia nu i-au îndeplinit porunca sau pentru că era un despot sau altă variantă?

De ce în final meșterii se prefac în pietre, iar Manole- în izvor?

FIȘE

Fișa 1

a dura, a isprăvi, a jura, a

lătra, a putrezi ,

a se îndura, a se surpa, aievea,

calfă, zid,

grindiș, schele, temelie

Fișa 2

Exemplu

Fragmentul 1:

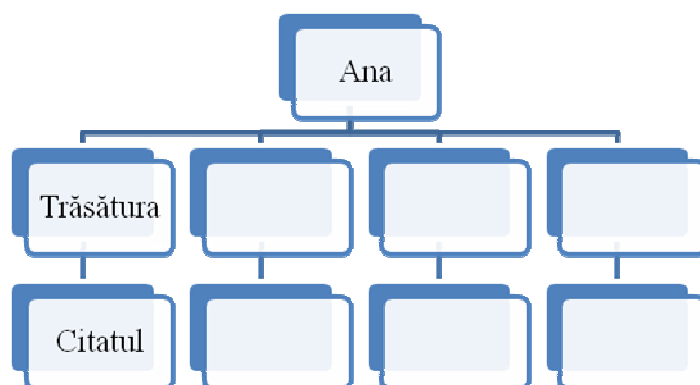
Negru Vodă→ 9 meșteri mari și Manole→ pe Argeș în jos→ zid părăsit și neisprăvit→ loc de mănăstire→ mănăstire-naltă cum n-a mai fost altă→ boieri (da), zidiți de vii (nu)

Fișa 3

Echipe 1: Identificați starea de spirit a Meșterului Manole în diferite împrejurări.

Evenimentul	Verbe sugestive	Starea de spirit
Alegerea locului		
Promisiunile lui Negru Vodă		
Surparea zidurilor		
Sosirea Anei		
Zidirea Anei		
Laudele meșterilor		

Echipe 2: Caracterizați personajul, utilizând schema de mai jos..

Echipe 3: Din șirul de cuvinte, selectați 5-6 trăsături caracteristice lui Negru Vodă. Argumentați opțiunile.

ambitios   despotic   ipocrit   obiectiv   pragmatic   stăpînit
arogant   evlavios   nerecunoscător   orgolios   sensibil   tenace

Echipe 4: Exprimați-vă atitudinea față de cei nouă meșteri. Alegeți varianta de răspuns și argumentați-vă opțiunea.

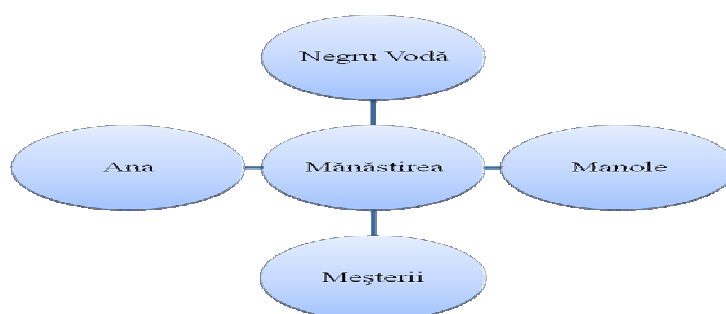
- Vă sunt simpatici.
- Nu vă plac oamenii ca ei.
- Îl condamnați.
- Îl acceptați așa cum sînt.

Echipe 5: Dovediți, utilizînd fragmente de text, că Manole este alesul destinului și al divinității.

Fișa 4 Componentele unui argument

Teză	Un enunț laconic, care afirmă o idee.	Susțin că..., consider că..., țin să menționez că..., sînt de părerea că
Explicație	2-3 propoziții, menite să dezvăluie esența afirmației, să explice termenii cheie, principiile care stau la bază.	Bazîndu-mă pe următoarele argumente..., totuși, chiar dacă, de fapt cu toate că
Dovadă	Fapte, date statistice, opiniile experților, analogii etc. care justifică teza.	În sprijinul argumentelor, aduc următoarele dovezi..., drept dovadă... Este cazul să ținem cont de faptul că... Dimpotrivă, în caz contrar, cu toate acestea
Concluzie	O frază laconică și clară care accentuează veridicitatea tezei anunțate.	Deci..., prin urmare, astfel, așadar În fine, în concluzie ținînd cont de cele expuse anterior, ajungem la concluzia că... (se reia ideea enunțată în afirmație).

Fișa 5

Fișa 6

Mănăstirea Argeșului	
Așezarea geografică	
Istoricul	
Arhitectura	
Ce se merită de văzut	

VII RECOMANDĂRI METODICE DE UTILIZARE A MANUALELOR, ECHIPAMENTULUI ȘI ALTOR MATERIALE DIDACTICE EXISTENTE (INCLUSIV A DOTĂRILOR DIN PROIECTUL ECMRM) ÎN PROCESUL DE IMPLEMENTARE A CURRICULUMULUI MODERNIZAT

VII.1. Cum putem utiliza manualele actuale pentru formarea de competențe?

Manuale elaborate pentru etapa de liceu corespund, în mare, curriculumului modernizat, deoarece, în primul rând, **conținuturile lingvistice** nu au fost modificate, iar în al doilea rând, **aria tematică, conținuturile la limbă și literatură** au suferit doar unele schimbări, în special, clasa a X-a și a XII-a, iar autorii manualului de clasa a XII-a au reușit să minimalizeze diferențele, incluzând teme transferate din clasa a X-a, cu excepția baladei *Miorița*.

ANEXE

Anexa 1

Verbele categoriilor taxonomice (B. Bloom)

Nivelul	Verbele	Ce?
1. Cunoaștere		
1.1.1 Cunoașterea terminologiei	a defini, a distinge, a identifica, a aminti, a recunoaște	vocabular, termeni, terminologie, semnificație(ii), definiție, referenți, elemente, fapte, informații factice, surse, nume, date, evenimente, persoane, locuri, perioade de timp, proprietăți, exemple, fenomene
1.1.2 Cunoașterea faptelor particulare	a aminti, a recunoaște, a dobîndi, a identifica	
1.2 Cunoașterea mijloacelor care permit utilizarea datelor particulare		
1.2.1 Cunoașterea convențiilor	a aminti, a identifica, a recunoaște, a dobîndi	formă(e), convenții, uzanțe, utilizări, reguli, modalități, mijloace, simboluri, reprezentări, stil(uri), format(e), acțiune(i), proces, mișcare(ări), continuitate, dezvoltare(ări), tendință, secvență(e), cauze, relație(ii), forțe, influențe
1.2.2 Cunoașterea tendințelor și secvențelor	a aminti, a recunoaște, a dobîndi a identifica	
1.2.3 Cunoașterea clasificărilor și datelor	a aminti, a recunoaște, a dobîndi a identifica	arie(ii), tip(uri), caracteristică(i), clasă(e), ansamblu(ri), diviziune(i), aranjare(ări), clasificare(ări), categorii, criterii, baze, elemente
1.2.4 Cunoașterea criteriilor	a aminti, a recunoaște, a dobîndi a identifica	
1.2.5 Cunoașterea metodelor	a aminti, a recunoaște, a dobîndi a identifica	metode, tehnici, abordări, utilizări, procedee, tratamente
1.3 Cunoașterea reprezentărilor abstracte	a aminti, a recunoaște, a dobîndi a identifica	principiu(ii), lege(i), propoziție(ii)
1.3.1 Cunoașterea teoriilor	a aminti, a recunoaște, a dobîndi a identifica	teorii, baze, interrelații structură(i), organizare(ări), formulare(ări)
2. Comprehensiune		
2.1 Transpunere	a traduce, a transforma, a exprima prin propriile cuvinte, a citi, a ilustra, a pregăti, a reprezenta, a schimba, a scrie din nou, a redefini	semnificație(ii), exemplu(e), definiții, abstracții, reprezentări, cuvinte, fraze
2.2 Interpretare	a interpreta, a reorganiza, a rearanja, a diferenția, a distinge, a face, a stabili, a explica, a demonstra	pertinență, relații, fapte esențiale, aspecte, punct(e) de vedere nou(i), caracterizări, concluzii, metode, teorii, abstracții
2.3 Extrapolare	a estima, a induce, a conchide, a prevedea,	consecințe, implicații, concluzii, factori, ramificații, semnificații, efecte, probabilități

	a diferenția, a determina, a extinde, a interpola, a extrapola, a completa, a stabili	
3. Aplicare		
	a aplica, a generaliza, a stabili legături, a alege, a dezvolta, a organiza, a utiliza, a se servi de, a transfera, a restructura, a clasifica	principii, legi, concluzii, efecte, metoda teorii, abstracții situații, generalizări, procese, fenomene, procedee
4. Analiză		
4.1 Căutarea elementelor	a distinge, a detecta, a identifica, a clasifica, a discrimina, a deduce a recunoaște, a categorisi	elemente, ipoteză(e), concluzii, supoziții, enuțuri (de fapte), enunțuri (de intenții), argumente, particularități
4.2 Căutarea relațiilor	a analiza, a contrasta, a compara, a distinge, a deduce	relații, interrelații, relevanță, temă, evidență, argumente, cauză(e), efect(e), consistență(e), părți, idei, căi indirecte
4.3 Căutarea principiilor de organizare	a analiza, a distinge, a detecta, a deduce	forma(e), patern(uri), scop(uri), punct(e) de vedere, tehnici, mijloc indirect, structură(i), temă(e), aranjament(e), organizare
5. Sinteză		
5.1 Crearea unei opere personale	a scrie, a povesti, a relata, a produce, a constitui, a transmite, a crea, a modifica, a documenta	structură(i), model(e), produs(e), performanță(e), lucrare(ări), comunicări, efort(uri), fapte specifice, compunere(i)
5.2 Elaborarea unui plan de acțiune	a propune, a planifica, a produce, a proiecta, a modifica, a specifica	plan(uri), obiective, specificare(ări), fapte schematice, operații, modalitate(ăți), soluție(i), mijloace
5.3 Derivarea unor relații abstracte	a produce, a deriva, a dezvolta, a combina, a organiza, a sintetiza, a clasifica, a deduce, a formula, a modifica	fenomene, taxonomii, concept(e), schemă(e), teorii, relații, abstracții, generalizări, ipoteză(e), percepții, modalități, descoperire
6. Evaluare		
6.1 Critică internă	a judeca, a argumenta, a valida, a evalua, a decide	exactitate(ăți), relevanță(e), erori, veracitate, lacune, sofisme, precizie, grad de exactitate
6.2 Critică externă	a judeca, a argumenta, a considera, a compara, a contrasta, a standardiza, a evalua	eficiență, scopuri, mijloace, economie(i), utilizate, alternative, planuri de acțiune, standarde, teorii, generalizări

PROFILUL EUROPEAN AL PERSONALITĂȚII ABSOLVENTULUI

- Posedă atitudine binevoitoare față de ceilalți oameni, respectă libertatea și demnitatea lor.
- Manifestă abilități de colaborare constructivă.
- Se implică în dezvoltarea unei societăți democratice.
- Respectă legile, obligațiunile și responsabilitățile sale civice.
- Se percepe ca parte a poporului său, cetățean; percepe legăturile sale cu Europa și cu întreaga comunitate umană.
- Respectă cultura poporului său, manifestă respect pentru simbolurile țării și deține idei și reprezentări despre cultura altor popoare, manifestă atitudine respectuoasă, fără prejudecăți.
- Respectă și vorbește cu vrednicie și demnitate limba literară (oficială a țării) și o promovează în toate acțiunile sale.
- Manifestă atitudine responsabilă față de mediu și resursele naturale în activitatea sa și în viața cotidiană.
- Manifestă încredere în forțele proprii, demnitate și spirit autocritic.
- Demonstrează responsabilitate pentru propria formare.
- Se orientează în valorile etice fundamentale în activitatea sa, în viața cotidiană: sacralitatea ființei umane; refuz la violență; libertate; dreptate; onestitate; responsabilitate.
- Manifestă respect pentru valorile familiale.
- Demonstrează receptivitate la valorile estetice, își cultivă sentimentul sublimului.
- Valorifică modul sănătos de viață, își dezvoltă corpul și spiritul.
- Demonstrează gândire sistemică, creativă și critică, deține capacități de autodezvoltare.
- Tinde să conceapă esența, să descopere cauzele fenomenelor, legăturile dintre ele; manifestă motivație și abilități de învățare.
- Este capabil să-și găsească locul său într-o lume în schimbare; este conștient de necesitatea de a munci pentru dezvoltarea sa și a societății; este gata să-și caute un loc de muncă potrivit.

ACTIVITĂȚI DE FORMARE A COMUNITĂȚII DE ÎNVĂȚARE

Prezintă-ți perechea

Formatorul/ profesorul le propune participanților să discute timp de 1-5 minute cu colegul și să afle cât mai multe lucruri despre el, transmițându-i concomitent informații despre sine. Fiecare persoană are 30 sec.-2 minute ca să spună **cine** este colegul și **ce a aflat** despre el. (Timpul se măsoară cu o clepsidră, ceas, clopotel.)

Inscripția pe tricou

Participanții primesc câte o fișă pe care trebuie să scrie o posibilă inscripție pe tricoul personal care îi caracterizează (un cuvânt, o maximă, un proverb, un citat etc.). Fiecare își citește răspunsul, argumentând alegerea. (*Floarea este zîmbetul vieții.*)

Plec în călătorie... (grupuri nu prea mari)

Participanții stau în cerc. Primul din dreapta profesorului spune despre sine: *Eu, Tamara, plec în Italia și iau cu mine un **geamantan mare*** (orice lucru care se ia în călătorie). Următorul repetă la persoana a III-a replica colegului, apoi o spune pe cea proprie ș.a.m.d. Ultimul cuvânt (sinteza) îi aparține profesorului. Nu se fac notițe.

Nume-gest (grupuri nu prea mari)

Participanții stau în cerc. Primul își spune prenumele și face un gest simplu de salut (ridică mîna, flutură cu mîna, o mișcare cu capul, mîna la piept etc.). Următorul repetă prenumele colegului, gestul, apoi își spune prenumele și face gestul ș.a.m.d. Ultimul sau primul cuvânt îi aparține profesorului. Nu se fac notițe.

Mașina timpului

Participanții își imaginează că au o mașină a timpului care le permite să aleagă **UNDE, CÎND, CINE** ar vrea să fie. (*Aș vrea să trăiesc în Țara Moldovei, în veacul 15 și să fiu un ostaș în armata lui Ștefan cel Mare.*) Prezentînd, argumentează în baza întrebărilor propuse la vedere:

De ce atunci? De ce acolo? De ce în această calitate?

Dacă aș fi..., aș fi...

Materiale: 1.Fișe pe care sînt scrise denumiri de obiecte: automobil, telefon, curriculum, bomboană, floare etc., o fișă pe care este desenat ?

Model: Dacă aș fi automobil, aș fi o Toyota roșie. Cineva ridică fișa cu semnul întrebării și zice De ce? Se argumentează.

EVALUAREA SEMINARULUI

Definiții (cîte 1 punct)

1. Ce este **curricula** în raport cu **curriculum**?
1. Ce înseamnă, din latină, cuvîntul *curriculum*?
1. Cu ce obiect / ființă din natură asemenați curriculumul?
1. Definiția personală a curriculumului.
2. Ce este manualul?
2. Ce sînt conținuturile?
2. Ce sînt tehnologiile didactice?
3. Ce este o competență?
3. Ce este o competență transversală (sin.)?
3. Ce sînt **competențele specifice**?
3. Ce este o subcompetență?

Cunoaștere (cîte 2 puncte)

1. Numiți manualul preferat.
1. Numiți manualul care vă supără foc.
1. Numiți componentele opționale ale curriculumului.
1. Numiți componentele obligatorii ale PLD.
2. Numiți componentele obligatorii ale proiectului didactic al lecției.
2. Numiți tipuri de evaluare după timpul efectuării.
2. Numiți componentele obligatorii ale curriculumului.
2. Numiți componentele structurale ale curriculumului.
3. Numiți trei metode / tehnici de evaluare orală.
3. Numiți trei metode / tehnici de caracterizare a personajului.
3. Numiți trei metode / tehnici pentru lectură.
3. Numiți trei metode / tehnici pentru scriere.

De ce? (cîte 3 puncte)

1. De ce trebuia modernizat curriculumul?
1. De ce nu folosiți computerul la lecții?
2. De ce materia lingvistică este obligatorie?
2. De ce conținuturile au caracter de recomandare?
2. De ce trebuie să folosim 2-3 metode de predare la o oră?
3. De ce elevul alolingv nu are motivație suficientă pentru a învăța limba română?
3. De ce depinde, în primul rînd, în viziunea dvs., succesul însușirii limbii?
3. De ce materiale didactice aveți nevoie?
3. De ce depinde, în primul rînd, marea satisfacție a profesorului de română?

Relaxant (umor, cîte 4 puncte)

1. Numele directorului.
1. Denumirea satului de baștină.
1. Prenumele formatorilor
2. Denumirea limbii materne.
2. Trei cuvinte valabile pentru o lecție de succes.
2. Prima poezie învățată.
3. Prenumele primei învățătoare.
3. Ce este desenat pe coperta manualului de clasa a XI-a?

Proiect didactic de lungă durată. Model (Se indică cifra subcompetenței din curriculum)

Înțelegere după auz	Subcompetențele			Unitatea de învățare	Conținuturi	Nr de ore	Data	Resurse didactice	
	Vorbire	Lectură	Scriere						
<p>6. Distingerea diferitelor sensuri ale unui enunț în funcție de conturul intonațional al acestuia;</p> <p>7. Integrarea informației audiate în contexte noi;</p>	<p>3. Utilizarea unui lexic adecvat temei abordate, situației etc.;</p> <p>9. Exprimarea unei opinii și prezentarea de argumente;</p> <p>16. Realizarea unui interviu;</p>	<p>3. Depistarea cuvintelor și expresiilor noi din text și integrarea lor în propriile enunțuri;</p> <p>10. Comentarea unor fragmente /opere, comparând particularitățile comune și distincte ale acestora;</p> <p>11. Comentarea unei opere, argumentând semnificația imaginilor, detaliilor, temei și ideii centrale;</p>	<p>9. Construirea de mesaje cu exprimarea opiniei proprii;</p> <p>11. Realizarea comentariului unui text (poe-zie, fragment de proză etc.), valabil și la <i>Vorbire</i></p>	<p>ADOLESCENȚUL ȘI VALORILE LUMII MODERNE</p>	<p>EMINESCIANA Oră introductivă</p>	1		Biblioteca virtuală: filmul M.Eminescu	
					<p>Geo Bogza • <i>Basm</i></p>	2			
					<p>I.Vatamanu <i>Eminescu în noi</i></p>	1			Prezentări Power Point
					<p>Gr.Vieru <i>Legământ</i></p>	1			Casete audio (recital)
					<p>D.Matcovschi • <i>Eminescu</i></p>	1			
					<p>V.Romanciuc <i>De parcă te ascultă Eminescu</i></p>	1			Operele scriitorilor
					<p>Lecție de sinteză</p>	1			
					<p>Evaluare sumativă (test de cunoștințe, capacități), <i>Fotoliul autorului</i></p>	1			Album (foto)
					<p>Total: 9</p>				

N.B. Modelul propune selectarea a 5 opere, fiind ore de la *dispoziția profesorului*, dar profesorii pot să folosească 3 sau 4 opere, în funcție de condițiile concrete locale.

Corelarea competențelor - subcompetențelor – conținuturilor – activităților de învățare Anexa 6

Competențe	Subcompetențe	Conținuturi		Activități de învățare și evaluare
		comunicative	lingvistice	
<p>Producerea actelor de comunicare proprii, cu și fără repere, prin descrierea prezentării și aprecierea faptelor, proceselor din societate și natură.</p> <p>Operarea și transformarea/modificarea structurilor lingvistice adecvat situației de comunicare.</p>	<p>Asocierea conținutului mesajului audiat cu alte mesaje cunoscute, punând locurile comune (literatura română și universală, literatura etniilor conlocuitoare) și argumentând opinia (A);</p> <p>Utilizarea unui lexic adecvat temei abordate, situației de comunicare etc (A, V, L, S);</p> <p>Utilizarea informației selectate în propriile acte de comunicare (V);</p> <p>Relatarea succintă a elementelor-cheie ale unui eveniment/ ale unei întâmplări etc. (V);</p> <p>alcătuirea de dialoguri dintre două personaje ale unui text (V);</p> <p>Caracterizarea personajelor (S); redactarea unor scrisori, felicitări cu respectarea rigorilor de structurare a acestora (S).</p>	<p>Adolescentul și Patria</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mari nume românești din trecut, • Mari nume românești din prezent, • Locuri memorabile, • File de istorie, • Reprezentanți remarcabili ai etniilor conlocuitoare din republică 	<p>Verbul. Modul indicativ, perfectul simplu (la nivel de recunoaștere a valorii de trecut).</p> <p>Substantivul. Declinarea substantivelor cu articol nehotărât și hotărât.</p> <p>Locuțiuni prepoziționale</p> <p>Declinarea substantivelor comune</p> <p>Declinarea substantivelor proprii</p>	<p><i>Se recomandă următoarele activități de:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. identificare a trăsăturilor, calităților; 2. comparare a persona-jelor, evenimentelor cu altele din texte cunoscute; 3. Tehnica citatelor, 4. Tehnica <i>Asocieri libere</i>, 5. selectare, dintr-o listă dată, a calităților, trăsăturilor corespunzătoare; 6. tehnica SINELG, 7. alcătuire a unei liste de proverbe, care pot fi utilizate la descrierea unei persoane/ personaj; 8. exersare a exprimării opiniei personale; 9. Tehnica <i>Linia valorii</i> 10. piramida caracterizării personajului, 11. Tehnica CINQUAIN

Curriculum

forma de singular

Curricula

forma de plural

De exemplu: *curriculumul acesta*, dar *curricula acestea*, *a acestor curricula* ș.a. (forma de plural a substantivului nu se modifică).